

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ทศนคติของเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานที่มีต่อการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล

ชื่อผู้เขียน นายบุญรอด มาลากรอง

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

ศาสตราจารย์ ดร. มนัส สุวรรณ	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ประหยัด ปานดี	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบบทบาท และขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งศึกษาความคิดเห็นและความเชื่อมั่นของเกษตรกรต่อการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของ อบต. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่เกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานจากคลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งซ้าย โครงการบำรุงรักษาแม่วัง – กี่วม คลองส่งน้ำซอย 1 และ 2 เขตพื้นที่รับผิดชอบของ อบต. บ้านเสด็จ และคลองส่งน้ำซอย 3 ของเขตพื้นที่รับผิดชอบของ อบต. พิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำนวน 300 คน การศึกษาใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความคิดเห็นและความเชื่อมั่นของเกษตรกรต่อการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของ อบต. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว สมมติฐานการศึกษาคือเกษตรกรที่มีปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่างกันจะมีความคิดเห็นและความเชื่อมั่นต่อการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของ อบต. ต่างกัน

ผลการศึกษาจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างสรุปได้ดังนี้

1. เกษตรกรมีค่าคะแนนความคิดเห็นและความเชื่อมั่นต่อ อบต. ในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เกษตรกรมีความเข้าใจในบทบาท ขอบเขตหน้าที่ของ อบต. ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อย และการดำเนินกิจกรรมของ อบต.

เป็นไปตามแนวทางการปฏิบัติงานของกระทรวงมหาดไทย นอกจากนี้ อบต. ยังมีความเข้าใจในปัญหาและการวางแผนการแก้ปัญหา^๑น้ำเพื่อการเกษตรน้อย

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจได้แก่ ระบายรายได้ ถ้าใช้จ่ายเพื่อการเพาะปลูกของเกษตรกรและขนาดพื้นที่ถือครองไม่มีผลต่อคะแนนของทัศนคติและความเชื่อมั่น

ในขณะที่การใช้แรงงานเพื่อการเพาะปลูกมีผลต่อคะแนนของทัศนคติและความเชื่อมั่นเกษตรกรต้องใช้ทั้งแรงงานในครอบครัว และต้องจ้างแรงงานภายนอกครอบครัว จึงทำให้มีความคิดเห็นและความเชื่อมั่นต่อการจัดการน้ำชลประทานเพื่อการเกษตรของ อบต. ต่างกัน

3. ปัจจัยทางสังคมได้แก่พื้นที่ที่ได้รับการจัดสรรน้ำชลประทาน ความผูกพันของเกษตรกรต่อท้องถิ่น การรับรู้ข่าวสารการจัดสรรน้ำ และระยะทางห่างจากคลองซอยถึงพื้นที่ทำการเกษตรไม่มีผลต่อคะแนนของทัศนคติและความเชื่อมั่น

ความสัมพันธ์ของเกษตรกรกับสมาชิก อบต. การเข้าร่วมกิจกรรมกับ อบต. ตลอดจนชนิดของพืชที่ปลูกมีผลต่อคะแนนของทัศนคติและความเชื่อมั่น เกษตรกรที่มีความสัมพันธ์โดยการไปพบปะปรึกษากับสมาชิก อบต. ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต. ที่จัดขึ้นต่างกันจะมีความคิดเห็นและความเชื่อมั่นในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของ อบต. ต่างกัน ส่วนเกษตรกรซึ่งปลูกพืชหลักคือ ข้าวทั้งนาปีและนาปรังซึ่งต้องการใช้ปริมาณน้ำมากมีความคิดเห็นและความเชื่อมั่นต่อการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของ อบต. ต่างจากการปลูกข้าวนาปรังเพียงครั้งเดียว

Independent Study Title Attitudes of Irrigated Water Users Towards Agricultural Water Management of the Local Administrative Organization

Author Mr. Boonrawd Malakrong

M.A. Man and Environment Management

Examining Committee :

Prof. Dr. Manat Suwan	Chairman
Assoc.Prof. Prayad Pandee	Member
Assoc.Prof. Dr. Anurak Panyanuwat	Member

ABSTRACT

The study was conducted, firstly, to identify the roles and responsibility of the Local Administrative Organization (LAO) in the management of natural resources and the environment in the local area, secondly, to examine the attitudes and confidence of irrigated water users towards water management of the LAO. Three hundred farmers using irrigated water in Mae Wang – Kiew Lom Water Porject Canal 1 and 2 of Sadet Sub-district and Canal 3 of Pichai Sub-district were used as the sampling group for this study. A set of questionnaires was designed to gather data from the respondents. The data were statistically analysed using frequency distribution, percentage, means, standard deviation and one – way analysis of variance. The hypothesis of the study was that water users with different socio-economic backgrounds had different degrees of attitude and confidence in water management of the LAO.

The results of the study indicated that :

(i) Water users displayed low degree on attitudes towards and confidence in the irrigated water management of LAO ; they showed low degree of understanding in the roles and responsibility of the LAO in the management of irrigated water. The work of LAO was

viewed as that in response to the national policy ; and LAO was shown to have low degree of understanding of problems and solutions of water use in agriculture.

(ii) The economic factors of the respondents, i.e. income, farming expenses, and landsize, affected the attitudes and confidence. However, the amount of labour use in agriculture affected their attitudes towards and confidence in water management. Water users required both family and outside family labour to assist with farm activities. This might contribute to the significant difference in attitude and confidence.

(iii) The social factors, i.e. receiving irrigated water area, water users connection to the area, and distance from the canal to the farming area did not significantly affect the attitude and confidence.

The relationships between water users and the member of LAO, participation in LAO activities, and types of crop significantly affected the attitude and confidence. Water users who participated in different LAO activities had different attitude and confidence. Similarly, water users who planted both irrigated rice and non – irrigated rice had different attitude and confidence from water users who planted only irrigated rice as the main crop.